Library of the
PACIFIC UNITARIAN SCHOOL

XLII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1932 március. 3. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BORÓS GYÖRGY.

Uti levél husvéti gondolatokkal.

Szép tavaszi vasárnap délután volt. Utam több falun keresztül hazafelé vezetett. Az egyik faluba beérve füz, jegenyék árnyékában hosszu fatönkök hevertek, ahová a falu népének javarésze össze volt gyülve.

Már távolról hallatszott a nagy zaj. Valami fölött szörnyen osztozódtak. Goromba szavak, közben káromlások hallatszottak. Amikor közel értem a zajos társasághoz, egy ismerősömet pillantottam meg. Aki szintén reám ismert és felém tartott. Megkérdeztük egymást és beszélgetni kezdtünk. Kérdezősködtünk egymásnak a sorsa felől, mint aki régen nem látta egymást.

— „Nem tudunk pajtás megegyezni, (valami közügyet osztunk) már sokszor összegyültünk de sohasem tudunk eredményt elérni és már ugy elmérgesedett a helyzet, félek nem lesz jó belőle". Mig ismerősöm ezeket mondta, ujra kitört a vihar. Iszonyuan szidták egymást, felugráltak a fatönkről és már kezdtem én is hinni, hogy nem lesz jó belőle, összecsapnak, verekedni kezdnek. Semmi gyönyörüségem nem volt, hogy sokáig időzzem közöttük. Elbucsuztam ismerősömtől, aki még egy darabig elkisért. Gondolataimba merülve folytattam utamat.

Kiértem a faluból. A sáncoldalon vadvirágok feslettek. A buzavetés szárközépig érő magasságban himbálódzott az enyhe tavaszi lég fuvalmán. Közöttük a fürj pitypalattyolt. A vetés fölött pacsirta trillázott. Az erdő felől kakuk, a kertekből pedig a csalogány és sárgarigó hangja hallatszott. Az ut mentén gyümölcsfák állottak, rajtuk a virágrügy kibomló félben volt, közöttük a tavaszi napsugár játszadozott. Megálltam. Szétnéztem. Ó csudás szép tavasz. S mintha

Unitarian school for the ministry
Berkeley
America California

villanysugarak futnának ereimen keresztül. E szent harmonia lelkemet magával ragadta és kimondhatatlan jóleső érzés fogott el. Szerettem volna dalolni és bele kiáltani a ragyogó tavaszi fénybe, hogy értelek, szeretlek, imádlak!

De nem tettem, nem tehettem, mert az ihletett perc lelkemet magával ragadta, nem volt hozzá erőm. A helyett elő vettem noteszemet és jegyezgettem.

Akkor ébredtem öntudatra, amikor már a másik falut is elértem.

A község házából muzsikaszó hallatszott. Tánc volt. Az uton asszonyok állottak. Sebessen beszélgettek. Az egyik mondja: ez volt a hibás, a másik pedig az ellenkezőjét állitja, nem igaz, a másik kezdte, ő ütötte meg először. (A legények verekedtek gondoltam magamban, ami igaz is volt.) Tehát itt is baj van, itt sincs béke... Alig vártam hogy elhagyjam a falut, hogy kint, a szabad természet szent ölén lehessek. Ahol virág fakad, madár dalol, ahol szabadon gondolataimnak élhetek és ahol béke van.

A következő faluban már több ismerősöm volt. Gondoltam, itt megpihenek és legalább egy félórát valamelyik barátomnál eltöltök, ami éppen kapóra jött, az uton találkoztam egy katona barátommal. Örvendett nagyon, hogy találkoztunk. Tőle is szintén kérdezősködtem hogylétük felől. Hadd el barátom, ne is kérdezd, nincs ilyen átkozott falu több a világon, mint a miénk. Maholnap nem is köszönünk egymásnak. Én szinlelt csodálkozással felelgettem rája, mintha nem hinném, mintha a békesség országából jönnék és mint nagy csudát bámulva hallgattam a barátom kifakadásait. Közben elhivott házához, mi közel volt találkozásunk helyéhez. Nem akarom leirni, hogy miket hallottam tőle, elég annyit megjegyeznem, hogy a barátom szerint ez festett a legsiralmasabban, amit azon a nap hallottam és láttam.

Ahogy a barátomtól távoztam nem messzire egy gyalogösvény vezetett át a nagy utból a határon. Hogy utamat röviditsem a gyalogösvényre tértem, ahol egy hirtelen fordulóban temető tünt a szemem elé. És mint aki idegen helyen jár, megfigyeltem mindent alaposan.

Bolyongani kezdtem a sirhantok között. Ismeretlen neveket olvastam, olvastam olyan neveket is, amelyiknek tulajdonosa 100 éve, 150 éve hogy meghalt. Voltak egész ujak is. Ki tudja hány nemzedék pihen itt örökös békében? Vajjon ezek, amikor éltek, békében éltek-e egymással? Kérdeztem önön magamtól. Leültem egy sirhantra és gondolkoztam. Vajjon azok az emberek, akik ma a békételenségben élnek, gondolnak-e arra, hogy 40—50 év mulva közöttünk még hirmondó is alig akad? Istenem, az ember élete ebben a világürben mily rövid és ezt a rövid időt is majdnem örökös gyülölködésben, civakodásban, békételenségben éli le. És miért? Mert önzők vagyunk és mert sohasem keressük az igazságot.

Az emberi önzés, a gőg, az irigység irgalmatlanul eltiporja maga előtt a felebaráti szeretet, megértés, megbocsájtás minden szimbolumát. Jólesik a megfojtott igazság, béke és szeretett sirhantja fölött táncolnunk. És ez igy tart egész addig, mig az örökös béke

hazájába küldik az embert. Talán csak akkor ébred öntudatra, amikor már késő. Amikor már sorsa fölött nem ő, hanem az isteni végzet hatalom intézkedik. És mintegy önkénytelenül fülembe cseng, a nagy magyar költőnek Adi Endrének ez a verse:

Nem nézhetünk egymás szemébe
Majd egykor holtan.
Fölpattant nagy, halottszemeink
Kérdve világítják az éjünk:
Miért nem voltunk jók egymáshoz,
Amikor éltünk?

* * *

Husvét jön. A feltámadás ünnepe. És ez eljön minden évben, mint ahogy eljön vele együtt a tavaszkelte, a lombfakadás, madárdal, virágnyilás. Vajjon mikor jön el az embereknek a tavaszkelte? Vajjon mikor jön el lelkében a feltámadás ünnepe? . . . Vajjon mikor olvad föl a jégkéreg lelkünkben, mely után a testvéri szeretet lobogtatná szines zászlóját. És mi elébe menve kiáltanók: Hozsánna! Hozsánna! szórva a szeretet virágait lábai elé? . . . És énekelnők föltámadott a szeretet az emberek fiai közt. Ó, ezek mind nagy kérdések. Itt közből még a véres nagypéntek áll, a „feszitsd meg, feszitsd meg őtet" hallatszik még.

Ó jöjj husvéti szeretet, jöjj tavaszi verőfény, melengesd föl elfásult kebelünk, hogy sugarad melegén munkálkodhassunk, épithessük föl lelkünkben a szeretet, megértés templomát.

Bencéd. **Izsák Domokos.**

*Edison.**

1847—1931.

Irta: *Struther Jan.*

Egyetlen rövid vallomásban
Felfedte élte sikerét:
„Egy százalék volt csak az ötlet,
A többi mind-mind veriték!"

Alázatos, józan dicsekvés
S mégis megfelel mindenért,
Hisz egyetlen veriték-csöppje
Száz ötletünknél többet ért!

Angolból fordította Sz.-I. S.

* A világhirü feltaláló halála alkalmából.

Amit észre kellene venni.

Egyszerü, de furcsa történetet irt a mi Gyallay Pap Domokosunk, a Pásztortüz legujabb számába. Cime: *A fortélyos jobbágy példája.* Régi, de igaz historia. Most is sokakkal megtörtént ami Toroczkay György uram torockószentgyörgyi jobbágyával Kovács Mártonnal. Elfogyott az élelem, közelgett a tél és sok volt az éhes gyermek. Kovács Márton rendes szokás szerint a földes urhoz folyamodott élelemért. Kapott is, de alig nehány napra valót. És az ur szive hajthatatlan vala.

Kovács Márton eszet kérni nem ment a szomszédba. A német hadak a régi német világban gyakran vonultak át Torockószentgyörgyön Enyed felé s jórészt mindig kifosztották a falu népét. Kovács Márton azt a furfangot találta ki, hogy Toroczkay uramnak egy német tiszt ismerőse nála hagyta a kis fiát amig hosszu utjáról visszatér s a fiut Kovács Mártonra bizta átadásra.

Kovács a saját fiát valamelyes német ruhába öltöztetve fölvitte az udvarba és átadta Toroczkaynak, de szorosan meghagyta nehogy egy szót is szóljon magyarul, csak integessen. A vége a lett, hogy Toroczkay megunta a gyermekkel bajlódást, megkérte hát Kovácsot tartaná magánál a fiut, ő majd gondoskodik élelemről s egyéb jó dolgokról is, mert nála a gyermekekkel jobban telik a fiu ideje. Nem kellett biztatás, hiszen csak ezt akarta Kovács Marci, a telet pompásan kihuzta. Hogy mi történt, mikor a hamisság kiderült, arról nem szól a krónika. De szól ám arról Gyallay Domokos, hogy a *Pásztortüz* élelme nagyon fogyatékán van Bekopogtat minden jó magyar házhoz és azt mondja: magyarok én nem értek a csalfa furfanghoz. Én becsületes magyar lapnak születtem. Én csak magyar lehetek ezután is. Nektek, akik szintén jó magyarok vagytok, át kell látnotok, hogy nélkületek, a ti segitségetek, az előfizetés nélkül — én a Pásztortüz nem élhetek.

Ha szeretitek a becsületes, igaz magyar irást, jöjjetek tartsátok fenn a *Pásztortüzet.* Gyallay Domokos, Reményik Sándor és az irók gárdája áll a Pásztortüz mellett minden erejével és minden áldozattal.

Uj előfizetők máris jelentkeztek. Hisszük hogy többen jönnek ezután.

B. Gy.

Dicsőszentmártonban február 14-én este 7 órakor az egyházközség kulturtermében szépen sikerült vallásos ünnepély tartatott. Bibliát olvasott Gvidó Béla esperes, ki az estélyt imával nyitotta meg. Felolvasott Bartók Endre ádámosi lelkész, Abrányi „Diligis me" költeményét előadta Péterffy Mihály széplaki lelkész, énekelt Péter Margit okleveles tanitónő. Török János vezetése alatt közremüködött az egyházközség szépen fejlődő dalköre. Elő- és záró-éneket a közönség együttesen énekelte. A szépen sikerült estélyen a tágas termet zsufolásig megtöltötte az áhitatos közönség.

TŰZHELY MELLETT

Jóság és — kövérség.

Most fedezték fel a világ legkövérebb emberét, aki — a feljegyzések szerint — minden eddig élt kövérnél sulyosabb. Los Angeles-ben él ez az ember-kolosszus, 23 éves és máris 787 fontot azaz kb 393 kilót nyom. Harry R. a neve, családi nevét nem publikálják, mert a család nem óhajtja az ilyen fajta reklámot. Tudományos körök is érdeklődtek e rendkivüli kövérség után s alapos megvizsgálása után a következő megfigyeléseket adták közé a Current Science cimü folyóiratban:

Harry R.-on alapos megvizsgálása után két tünemény volt észlelhető. Egyik — az első pillantásra is látható — abnormális kövérsége, a másik rendkivüli lelki egyensulya, nyugodtsága, jósága. Mi ennek a két tüneménynek a magyarázata és az összefüggése egymással?

Az agyvelő legalsó részénél, a koponya alapzatának kis bemélyedésében van egy puha mirigy. A vérkeringés átmegy rajta, de más vezeték nem megy ki belőle, ezért vezeték nélküli mirigynek nevezzük. (az iró arra céloz, hogy ez a mirigy kiválasztott termékét közvetlenül a vérbe üriti). A mirigy tudományos neve különben: pituitaris-mirigy. Ez a név a latin „köpni" szóból ered s arra a régi feltevésre vonatkozik, mely szerint a szájban levő „saliva"-t nyálat ez a mirigy választja ki. Ha ez a feltevés nem helytálló is, de ez a mirigy tényleg igen fontos szerepet tölt be, mert olyan nedvet választ ki, amely sokkal nagyobb hatással van a szervezetre, mint bármiféle folyadéka a szájnak. Ennek a mirigynek a váladéka ugyanis felszivódik a vérbe s határozott formában befolyásolja a test növését. Ez a nedv szabályozza azt, hogy az elfogyasztott tápanyagból — emésztés után — mennyit aszimiláljon a test s mennyit rakjon le zsiradék gyanánt a bőr alá. Ha ez a mirigy tul aktiv, a test hő és energia kifejtése mind felhasználja a zsiradékot s az ember sovány lesz. Ha pedig ez a mirigy nem eléggé aktiv, akkor a test csak keveset asszimilál a megemésztett tápanyagból s a többit mind zsiradék alakjában raktározza el. Ez az oka a kövérségnek. Ezért nem segit a böjtölés a soványitó kuránál. Bármily keveset is együnk, annak a kevésnek is legnagyobb százaléka zsirrá válik s legfeljebb azt érjük el vele, hogy a test szükségleteire jutó rész oly csekéllyé redukálódik, hogy általános elgyengülést, a betegségekkel szembeni ellenálló erő megfogyatkozását idézzük elő.

Most jön azonban a dolog — ránk nézve — fontosabb része: miért jár együtt a kövérséggel a lelki nyugalom és a jóság?

A harag lángja egy másik mirigy váladékából táplálkozik, az

adrenális mirigyek (egy pár) váladékából, amelyek a vesék felett vannak. Ezekből a szintén vezeték nélküli mirigyekből a vér felszivja azt a folyadék mennyiséget, melyet a harag vagy a félelem kitörése alatt felhasznál. Akinek jól müködnek az adrenalis mirigyei, az izgékony, tulaktiv, ingerlékeny, akinek pedig gyengék ezek a kiválasztó szervei, az nyugodt és csendes.

Az élő lények, emberek és állatok egyaránt, erősebbek, amikor harag vagy félelem fogja el őket. Ez a többlet erő az adrenalis mirigyek váladékából áll rendelkezésre.

Dr. Himerich, a kiváló biologus, nem régen érdekes kisérletet végzett. Egy ketrecben összezárt egy kutyát és egy macskát, de ugy lekötözve, hogy egymáshoz nem férhettek. A két régi ellenfél valósággal tajtékzott, a kutya a dühtől, a macska a félelemtől. Amikor tetőfokára ért ez az izgalom, a tudós és segéde vérmennyiséget vettek az állatok ereiből s megállapitották, hogy a vér most sokkal több zsir-tartalommal birt, mint az előtt. Ennek, valamint más kisérleteknek az eredményeképpen megállapitották, hogy az „adrenalin", az adrenalis mirigyek váladéka, bő mennyiségben ömlik a vérbe a harag vagy a félelem izgalma alatt. Az adrenalin viszont a test zsir-tartalmából választódik ki, hogy az izmok fokozott munkáját elláthassa. Könnyü belátni tehát, hogy a sokat haraguvó és gyülölködő ember miért veszit állandóan kövérségéből. Ennek az ellenkezője szintén érthető. A nyugodt, békés vérmérsékletü embernek nincs szüksége adrenalinra fokozottabb mértékben, nem veszi igénybe teste zsirtartalmát, kövér marad. Ez magyarázza meg azt is, hogy miért jár olyan sulyos következményekkel kövér emberre nézve a szokatlan heves kitörés vagy dühroham.

Elmondható tehát, hogy általánosságban véve, a kövérség és jóság együtt járnak. De nem azért jó valaki, mert kövér, hanem azért kövér, mert jó. Kivételek természetesen vannak. Mindez csak az általánosságban áll fenn. De mint ilyen, csak általánosságában érvényes megfigyelés is: figyelemre méltó ez a tudományos megállapitás.

Sz.-I. S.

Fák.

Irta: *Kilmer Joyce.*

Szebb költészetet nem találtok,
Mint Isten verseit: a fákat.

Éhesen le, a földbe hatva
Tapadnak a szűz italokra.
Lombos karjukat égre tárva
Néznek fel Isten hatalmára.
Hajukban zengő madár fészkel,
Mig csak a nyár az őszben ég el.
A tél fejükre szűz hót tapaszt
S róluk látjuk, ha jön, a tavaszt.

Verseket — én is kitalálok,
De csak az Isten teremt fákat.

Angolból forditotta Sz.-I. S.

Az unitárius egyház az anyagi megsemmisülés szélén.

Az egyházi vezetőség jajkiáltása . . .

A leredukált 1932. évi államsegély lehetetlenné teszi a három és félszáz éves történelmi egyházat. Beszéljenek a számok.

Az 1932. évi állami költségvetésbe az unitárius egyház államsegélye 2,273.212 leu-ban van megállapitva a hivek lélekszámának arányában. Mindjárt első olvasásra gondolja el az olvasó, mit jelent ez az ezelőtti évek 11,259.608 leu összegü államsegéllyel szemben. Nemcsak nyomoruságos, hanem lehetetlen helyzetet.

Az unitárius egyetemes egyháztól 6000 hold ingatlant sajátitottak ki, az egyházközségektől 5000 holdat. Az agrártörvények szelvényeinek jövedelmei mit jelentenek, azt tudjuk.

Hogy osztotta fel a költségvetés a járandóságokat: a püspöknek az eddigi havi 25.910 lei netto fizetés helyett jut 5850 lei; egy teológiai tanárnak az eddigi 21.682 lei fizetés helyett jut 3565 lei.

A központi tisztviselői személyzet és közigazgatás költségeire az eddigi évi 985.860 lei helyett 203.172 lei; a teológiai akadémia fenntartására az eddigi 1,616 160 lei helyett 294,300 lei.

A lelkészi fizetések államsegélye (kongrua) az eddigi 8,231.316 helyett 1,767.340. Ez összegből egy lelkésznek a szolgálati ideje szerint havi 730 leitől 1600 lei-ig jut.

Ez az államsegély a létminimum legalsó fokának sem felel meg azzal a történeti multtal rendelkező egyházzal szemben, mely jóllehet lélekszámra nézve kevés, de az emberi kultura, haladás zászlóvivője, a hit és lelkiismereti szabadság megtestesitője volt Erdélyben.

Nem felel meg akkor, amidőn a vallásügyi törvény 31. cikke szerint az államsegélyek nemcsak a hivek számával kell arányban legyenek, hanem *„az illető felekezetek anyagi helyzetével és valóságos szükségleteikkel"*.

Tudjuk, hogy a többi kisebbségi testvérfelekezetek is hasonló helyzetben vannak, de náluk a fizetési összegek mégsincsenek a létminimumon alól, mert a ref. és a szebeni ev. püspök 18 600 leit, a teológiai tanárok 11.000—14.870 lei fizetést mégis csak kapnak havonta, lelkészeik azonban náluk is gyengén vannak segélyezve.

Az állam kormányzatnak be kellene látnia, hogy a birtokai elvétele által csaknem minden jövedelmétől elesett és a gazdasági válság miatt szegénységbe, nyomorba jutott hivekkel nem lehet ma egyházat fenntartani.

Az unitárius egyház Képviselő Tanácsa megtett minden szükséges lépést a végső veszély elháritására. Küldöttség volt a kormánynál, ahol a rendkivüli hitel terhére kaptak is szóbeli igéretet, kérte a Magyar Párt közbenjárását, de azért szükségesnek látja az egész közvélemény figyelmét a meglevő tényleges helyzetre felhivni.

Ü. J.

Megemlékezés Boros György bencédi áll. elemi isk. tanító kibucsuzásáról.

Egy ritka értékes munkaerő lépett le a közélet színteréről. Boros György bencédi énekvezér-tanító elbucsuzott hiveitől s nyugalomba vonult. A nép-kultura érdekében folytatott munkássága egyike volt az eléggé meg nem becsülhető, eléggé nem méltányolható önfeláldozó küzdelemnek. Régi szabásu ember ő, aki sohasem azt nézte, hogy munkájáért ki fizet és mennyit, hanem hogy milyen célok szolgálatában áll. A szép Nyikó-vidék szülte és nevelte s e vidék szelleme megfogta a lelkét, meghatározta küzdő pályáját s kifaragta jellemének körvonalait. A nép szolgálatában állott, de nem ugy hogy önző célokra kihasználja a néplélek nemes vonásait s abból táplálkozzék, hanem a szó igazi értelmében az életét annak szentelte és áldozta.

Kadácsban született 1878-ban az apja által vezetett iskola helyiségében. Mintha a sors keze helyezte volna bölcsőjét az iskolába ezzel a szóval: ez a te helyed, ez a te küzdő pályád. Tanulmányait a székelykereszturi unitárius gimnáziumban és a Tanitóképző-intézetben végezte. Mint énekvezér-tanitó több községben müködött. Székelykálban (1897—1901), Medeséren (1901—1907), Kobátfalván (1907—1917), Recsenyéden (1917—1925) és Bencédben (1925—1931).

E 34 évre terjedő pálya azonban megszakadt a háboru alatt, amelyet végig küzdött. Háborus szolgálata is olyan volt mint a többi: lelkiismeretes, a kötelességekben nem válogató, a veszélyektől nem félő, nem huzódozó, hanem kitartó és a hüségben végletekig becsületes. A háboru elején 1914-ben bevonult mint népfölkelő és 1919-ben jött haza mint hadnagy.

Bár szerénysége sohasem kereste a babért, azért mégis mindenütt elnyerte az elismerés koszoruját. Már mint képezdei növendék a gyümölcskertészetért aranyérmet kapott. Székelykáli tanitó korában a tanitásért a második dijat vitte el. Kobátfalvi tanitó korában a m. kir. földmüvelésügyi miniszter elismerő oklevéllel és 200 korona jutalommal tüntette ki. Majd ismét az iskolán kivüli népnevelésért a m. kir. közoktatásügyi minisztertől két izben elismerő oklevelet és 100—100 korona jutalmat nyert. Háborus kitüntetései: Károly-kereszt, bronz, signum és két ezüst érem. Akik közelebbről ismerik őt, azok tudják, hogy ezeket a kitüntetéseket nem a pártfogás, nem az érvényesülés felé való törtetés, hanem a valódi érdem szerezte meg.

Kibucsuzása 1931. november 8-án történt. Bár barátai és tisztelői fényes ünnepség keretében óhajtották volna a bucsu érzelmeit kifejezni, ő ismert szerénységénél fogva, kitért az ünnepeltetés elől és a legszükebb körben csak hiveitől bucsuzott el. A zsufolásig megtelt templomban megható beszédet intézett hiveihez, amelyben tapasztalatait, leszürt igazságait azoknak lelkére kötötte utolsó tanitásul. Beszédjében két gondolat volt különösen megkapó: a legfájóbb csa-

lódása és legnehezebb feladata. Legfájóbb csalódása az volt, amikor szülőfalujában, ahová minden kedves emlék vonzotta, a választási küzdelemben elbukott. Legnehezebb feladata pedig a saját lelkének átformálása volt az imperium változás után. Amikor az országhatárok megváltoztak, nem változott az ég, nem változott a föld, nem változott az esőcsepp és nem változott a barázda, sem a gyermeki lélek, csak a tanító munkája változott meg. Itt nem ugy kellett szántani, mint azelőtt s nem azokat a magvakat kellett hinteni a gyermeki lélekbe. Nemes lelke s megértő szive azonban itt is megtalálták az utat s ezt a feladatát is megoldotta szépen.

Az ünnepélyen sorra bucsuztak tőle tanitványai az iskolás növendékek, akik virágcsokrot nyujtottak át. Az ifjuság nevében Benczédi József, a község tanácsa és testületei nevében Pap Mózes, az egyház nevében lelkész mondottak még köszönő és elismerő szavakat. Az ünnepély befejezésekép Izsák Domokos szavalta el alkalmi költeményét, amely könnyekig meghatotta az ünnepeltet és gyülekezetét. Végül az „Utaid Uram mutasd meg“ zsoltár éneklésével befejeződött közöttünk e szép közéleti munkásság, melyet a Gondviselés jutalmazzon meg még hosszas földi boldogsággal és békés megelégedett élettel.

Marosi Márton.

Mózes.)*

I. rész.

A gyékény kosár.

A palota márvány-lépcsőin a szolgák
Mélyen lehajolnak, saruikat oldják.
Nesztelen léptekkel arany zsámolyt visznek,
Erre ültetik a fáraót a tisztek.
Országába akar utazni a király,
Megnézni, mit hozott földjére a vizár,
Mert a szent Nilus árjának iszapja
A föld minden kincsét királyának adja.

A fáraó elé szorgalmas aratók
Arany Kalászt visznek leróni az adót.
Kiválik a népből József-ivadéka,
Jákob nemzetsége, délceg maradéka.
A király haraggal kérdi: „Miféle nép
Élődik itt s népem ősi jussába lép?“
„Szent fáraó, — mondják remegve a szolgák —
E népet őseid Kánaánból hozták“.

*) Régi tervünk, hogy a bibliai történeteket versben tárjuk gyerekeink elé. Most az első kisérletet közre adjuk. Kérjük lelkész és tanitó, valamint szülő atiait, hogy próbálják ki, hogyan szeretik a gyerekek a bibliai történeteket versben hallani. Az eredményről kérjük a szerkesztőséget levélben értesiteni.

Szerk.

„Pusztuljon hát e nép Egyiptom földjéről,
Mert csak kigyó fajzik az idegen vérből.
A vizemet issza, eszi a kenyeret,
Elveszi majd egyszer tőlem a földemet,
Leüti fejemről az arany koronát,
Bitorolni fogja nagy fáraók trónját.
Sivatagban hordjon apraja és nagyja
Durva kősziklákat királyi parancsra".

Jákob ivadéka, József áldott népe
Sziklák alatt roskad s vér a verejtéke.
Ostor csattan hátán, bilincs csörren lábán,
Halál-bagoly vijjog gyönge sátor házán.
Kisdednek, anyának sincsen itt irgalom,
Csak az boldog, akit elfed a sirhalom.
Mert még a hitvest sem szabad megsiratni,
Kőre köveket kell nagy parancsra rakni.

Minden nap kinjára éj borul a földre,
Izraelnek népe leborul a rögre,
Sajgó imádsággal fordul Jehovához,
Mindenek urához, legnagyobb királyhoz:
„Tebenned biztunk eleitől fogva,
Hadd legyen népednek majd boldogabb sorsa,
Szárítsd fel, jó Urunk, vérünk veritékét,
Küldd el nekünk, óh, a szabadság vezérét".

Jákob népe igy sem hullott le a porba,
Mert őt a nagy Isten védő keze óvta.
Halál helyett élet támadt az anyákban,
A zsidó nép egyre gyarapodott számban.
Fáraó haragja magasabbra lobban,
Rettenetes, átkos parancsot ad nyomban:
„Zsidó anya fiát, aki most született,
Halál-habok közé a vizbe vessetek!"

A vészhir átsivit Egyiptom határán,
Könnyfodrok támadnak Nilus vize árján.
Gyászba borult a föld, megrendül az ég is,
A nép irgalmat kér, de a király mégis
Utnak inditja a lándzsás vitézeket,
Hogy ártatlan anyák kebléről gyermeket
Szentségtörő kézzel durván letépjenek
S halál habok közé a vizbe vessenek.

Megárad a Nilus a sok gyermek testtől,
Vér ömlik beléje a sok fájó sebből.

Vészesen hullámzik, áttöri a partot,
— Még az ő szive is fájdalomtól sajgott —
Nem ismer már gátat, elönt hegyet, pusztát,
Halálra keresi Egyiptomnak urát.
Jaj, ha ráakadna, sok haragos habja
Széttépné, szétzuzná sok ezer darabba.

* * *

Szegény Jókebédnek, a zsidó asszonynak
Jáhvé fiut adott szivszaggató gondnak.
Oh milyen szép gyermek, rózsás pici arca,
Gömbölyü kis teste, gőgicsélő hangja.
Rózsaujju kezét, ártatlan két szemét
Isten adta s mégis Tőle hogy elvegyék?
Nem! — nem! sikolt, sirva, őrjöngve, Jókebéd
Nem hagyja elvinni drága kis gyermekét.

Reszkető kezével pólyába takarja,
Sötét kamrájából kivinné a napra.
Jaj, dehogy vinné ki, ellenség elébe,
Hogy gonosz katona szivéről letépje!
Dehogy viszi, dehogy! — sötét zugba rejti,
Titkon adja keblét anyatejjel neki,
Leborul a földre, kezét szivén tartja,
Fájó imádságot rebeg siró ajka:

„Uram, te nagy vagy, végtelen hatalmad
Könyörgő szavamra segitségül adjad,
Izrael lányinak e nagy inségében
Irgalom, kegyelem legyen fenn az égben.
Te erős vagy, Uram, szolga nép királya,
Minden zsidó, halld meg, nagy nevedet áldja,
Küldj népednek erős, bátor szabaditót,
Vezesse uj földre a nyomorgó zsidót!“

Jókebéd asszonynak áhitatos szája
Mindennap felnyilott könyörgő imára,
De ha az utcának köve nagyot koppant,
Sajgó szive félve, szaggatóan dobbant.
Gyermekéhez futott, keblére ölelte,
Nehogy egy katona hullámsirba vesse.
Nappal volt az éje, éj a nap sugára,
Csak veszély ne jöjjön drága kis fiára.

Szive szólt neki Isten szent szavával,
Hogy mentse meg fiát egy gyékény kosárral,

Szorgos kézzel fonta, szurokkal bevonta,
Párnával bélelte ringó bölcső módra.
Három hónap óta rejtegette fiát,
A kosárba tette és az utra kiállt,
Kémlelve figyelte a sötét éjszakát,
Lopakodva vitte a kincses kosarát.

Nilus vize partján a nádas vizébe
Tette a kosarat a szent viz ölébe.
Ringó habok enyhén rengették a bölcsőt,
Altató dalokat dudoltak a szellők
És az édes anya forró könnye árja,
Esdeklő szavakkal Jehovát imádta:
„Hatalmas Isten, a fiut neked adom,
Védd meg szent kezeddel, benned bizakodom".

Hajnal rózsaarca mosolygott az égen,
Lehajolt, megmosdott a Nilus vizében.
A királykisasszony, a fáraó lánya,
Felébredt aranyos gitárok hangjára.
Herceg-lányok dala, szolgák fényes hada
Kisérte urnőjét le a Nilus partra.
„Mit hallok — szól félő hangon a király-lány —
Gyermek sir a Nilus halál hullám-ágyán".

„Nézzétek a vizen gyékény kosár lebeg,
Abba rejtették el a siró gyermeket.
Menjetek szaporán, hozzátok el nékem.
Apám haragjától én megóvom, védem.
Szegény kicsi pára, anya vesztett árva,
Ne félj, irgalmat ad neked a király ma.
Kicsi vizben talált, anyád helyett anyát
Fogadok én neked édes keblü dajkát".

Édes keblü asszonyt kerestek a szolgák,
Szegény Jókebédet dajkának fogadták.
Jókebéd remegve ment a király-lányhoz,
Kicsi fiát csókkal ölelte magához.
„Anyja leszek — mondta — gondos hű dajkája,
Megbizhatól bennem királynak leánya.
Keblemmel táplálom, vizzel megfürösztöm,
Hajnal órán arany-sugárral öntözöm".

Itt van ez a gyürü — szólt a király lánya —
Ez majd megvédi őt, ha valaki bántja.
Gyémántgyürü fénye, király-leány éke,
Ott volt Jókebédnek reszkető kezébe,

Boldogságnak kulcsa, mennyországnak zára
Volt a gyémántgyürü Jókebéd számára.
A király-lány kezét, ruháját szegélyét
Megcsókolta s hazavitte édes kicsi vérét.

Friss polyába tette, párnára fektette,
Édes anyatejjel táplálta, etette . . .
Leborult a földre, patakzott a könnye,
Két kezét imára fogta csendben össze:
„Te benned a hitem, óh, Uram megtartott,
Szavad eltörli a királyi parancsot,
Mert Te vagy egyedül mindenek királya
S megtartod azt, aki szent nevedet áldja".

Dobai István.

A következő rész folytatja Mózes történetét. Jövő számunkban ezt is hozni fogjuk.

NŐK VILÁGA.

D. F.-Egyletünk női szépen sikerült kötőkét rendeztek a püspöki lakásban, február 4-én, a következő müsorral: Angliai élményeiből felolvasott Pálffy Rózsika. Zongorázott Ütő Mária. Hegedün játszott Tepser Richárd. Énekelt Puksáné Boros Irén. A kiváló előadókat nagy és lelkes közönség élvezte és tapsolta végig.

Hasonló kötőke volt március 3-án, mikor is S. Nagy László felolvasott, Márkos Albertné és a Márkos fivérek triója, Pap Dodó szavalata és Ürmösi Magda éneke fejezték be a közönség gyönyörködtetését.

Az utolsó kötőkét április 1-én fogják megrendezni a következő müsorral: Zongorán játszik Raffai Andrásné, énekel Gyallay-Pap Domokosné, „Karcolatok egy ujságiró életéből" előadja Végh József, tréfákat ad elő Weress Jenőné. Március 17-én pedig müvészi hangversenyt rendeznek a püspöki lakásban, mire kolozsvári olvasóink figyelmét előre is felhivjuk.

A Nők Szövetsége februári kötőkéjét első elnöke, Ferencz Józsefné emlékének szentelte. Leányotthonunk nehány nagyobb növendékének éneke után Ürmösi Károlyné meleg érzéssel és költői lendülettel megirt emlékezése olyan elevenen állitotta elénk elhunyt nagyasszonyunk mindnyájunk részéről mély tisztelettel szeretett alakját, hogy könnytelt szemmel egytől-egyig ugy éreztük, a lelkünkből szólt. Kriza Judith szavalata és Gálné Árkosy Ilus zongorajátéka méltóan

emelték az összejövetel hangulatát. Nőszövetségünk évek óta tartja a téli hónapok második hetében kötőkéit, de talán még nem volt kötőkénk, melyen olyan szép számban gyültünk volna össze, mint most a kegyeletes emlékezés jegyében. És akik együtt voltunk, ugy éreztük, hogy az az igazi asszonytypus, melynek képviselőjeként főtitkárunk hivatott tolla nagyasszonyunk alakját megrajzolta, nőszövetségünk valódi eszményképe. A Nők Szövetsége választmánya Ferencz Józsefné halálakor tartott rendkivüli gyülésén megszavazott 3000 leus alapitvány rendeltetése felől a februári választmányi gyülés határozott. Tekintve, hogy ma a pénzbeli alapitványok sorsa bizonytalan, ugy véljük kegyeletünket legmegfelelőbb módon megörökiteni, ha e pénzen a Leányotthonba két ágyat állitunk első elnöknőnk emlékére. Midőn ágyakciónk első felhivását közzé tettük, ő volt egyike a legelsőknek, ki szeretett férje emlékére ágyat adományozott. Ezen Ferencz József püspökünk nevét viselő ágy mellett áll az, melyet Br. Bánffy Ferencné édesatyja Br. Petrichevich-Horváth Kálmán mindnyájunk számára feledhetetlen főgondnokunk emlékére ujabban adott. Br. Petrichevich-Horváth Kálmánné szintén már első időben adományozott egy ágyat. Különben ágyakciónk teljes elszámlálását legközelebb közzétesszük. A Nők Szövetsége márc. 9-én szerdán délután 5-kor tartja következő kötőkéjét, melyen a középosztály anyáinak mai sulyos problémáit tárgyaló előadáson kivül ének és zeneszámok lesznek. Ezen a kötőkén fogjuk vándor kosárakciónkat is ismertetni. Egy héten át 8—10 szorgalmas és lelkes tagunk minden délután összegyült és 4 kosárban gyermekkelengyéink készen várják, hogy megkezdjék vándorutjukat. A mai, különösen nehéz viszonyok között legfontosabb kötelességének tesz eleget Nőszövetségünk, ha elsősorban fiatal anyák ártatlan kisdedeit részesiti segitségben. Természetesen igyekezni fogunk idővel még több ilyen vándor kosarat is készitteni, hogy lehetőleg vidékre is mentől többet adhassunk. Az első kosár az „*Anna*“ nevet viseli Ferencz Józsefné Gyergyai Anna emlékére.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Kedves olvasóinknak és munkatársainknak boldog ünnepeket kivánunk!

Házasság. Rostás Dénes erzsébetvárosi h. lelkész afia február hó 14-én vette feleségül Nagy Erzsikét, Takáts Erzsébet (volt Nagy Sándorné) leányát Zilahon. Az egyházi szertartást az Iparos Olvasó Egylet disztermében tartották meg. Tanuk voltak: Papp István zilahi tekintélyes polgár és Hadházy Sándor egyházi pénztáros afia. Az egyházi szertartást Fikker János kövendi lelkész, a vőlegény barátja végezte, megható beszéd után, Istentől áldást könyörögve az ifju boldog párra. Esküvő után a menyasszony nagyanyjánál özv. Takáts

Endréné vendégszerető házánál gazdag lakoma mellett, a késő hajnali órákig — az ifju pár elutazásáig — nagy társaság ünnepelte az ifju párt. Istennek gazdag áldását kérjük az ifju párra!

A kövendi unitárius népes egyházközség február 2-án tartott közgyülésében a szavazatok nagy többségével Fikker János akadémita-lelkészjelöltet választotta meg rendes lelkésznek, kit a főtiszt. püspök ur ki is nevezett és állását február 28-án foglalta el. Beköszöntő ünnepségekről lapunk jövő számában hozunk tudósitást.

Szorvány-könyvtáraink kezelőihez. Szeretettel kérjük azokat a szorványokban lakó unitárius testvéreinket, akik a hozzájuk küldött kölcsön-könyvtárak kezelését elvállalni szivesek voltak, irják meg az Unitárius Iratterjesztő cimére (Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium), hogy hány könyvet adtak ki eddig olvasásra és hogy általában milyen sikerrel folyik a kölcsön-könyvtár hiterősitő munkája. A közel jövőben ujabb könyvekkel kivánjuk gyarapitani a szorvány-könyvtárakat, de csak oda fogjuk ezeket megküldeni, ahonnan jelentést kaptunk.

A spanyolnátha-járvány ugyancsak sulyosan nehezedett rá Kolozsvárra. Jóformán nincs egyetlen unitárius vezető emberünk sem, akit rövidebb-hosszabb ideig ágyba ne döntött volna ez az alattomos betegség. Néhol sulyosabb komplikációkat is okozott, tüdőgyulladásos, mellhártyás szövődményekbe ment át; hála Istennek, azonban halálesetet még nem eredményezett.

Halálozás. Csókfalvi Raffaj Zsigmond ny. unitárius lelkész, életének 77-ik évében hosszas szenvedés után február 14-én elhunyt. A verespataki egyházközségnek 44 évig volt pásztora, majd nyugalomba vonulása után Kolozsvárra költözött. Itt is halt meg. Az Ur fogadja magához hü szolgáját, hogy legyen a pásztorból bárány az örökkévalóság fényes mezején, Isten áldó kegyelmének tündöklő napja alatt! — Özv. *Borbély Lajosné* szül. Becsky Rozália életének 85-ik, özvegységének 25-ik évében hosszas szenvedés után, február 27-én elhunyt. Az elköltözöttben Józan Miklós, budapesti püspöki vikárius ur édesanyját gyászolja. Nyugalma legyen csendes, emléke áldott!

Irodalom.

Előfizetési felhivás. *„Ime az ember!“* cimmel Weress Béla unitárius lelkész egy prédikációs kötetet óhajt kiadni, amelyben beszédek és imák alakjában *a „ma“ prédikátorának eszmény, hite és reménysége jut kifejezésre.* A beszédeket és imákat, amelyek teljes egészében a változott viszonyok hatása alatt iródtak (minthogy lelkészkedése kezdeti ideje 1920. év) mély vallásos és szociális érzés, szabadelvüség és öntudatos magyar szellem jellemzik. A munka körülbelül 10—11 iv (160—170 oldal) terjedelmü lesz. Finom papi-

ron nyomva kötet alakban jelenik meg. Ára, a nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel csak 90 Lei. A tiszta jövedelem a váratlanul válságos anyagi helyzetbe jutott petrozsényi egyházközség felsegitésének nagy célját fogja szolgálni. A könyv márciusban fog megjelenni. Fenti könyvet a magunk részéről is ajánljuk olvasóinknak ugy a nemes cél, mint a szerző ismert és áldásos egyházi multjára való tekintettel.

Kovács Lajos: *Ébresztgetés.* Hiterősitő tanitások. Elmélkedések. Kézdivásárhely. 1931. 188 old. Ára 100 leu. Tiszta jövedelem a brassói unitárius templom épitésére szolgál. Az Unitárius Irodalmi Társaság szakkönyvtárának 2 száma képpen jelent meg fenti munka, mely 32 egyházi beszédet és 3 értekezést foglal magában. Ritkán láttunk könyvet, melynek a cime jobban fedné tartalmát, mint ez. Egy hivei életét és lelki szükségletét jól ismerő lelkipásztor céltudatos kalauzolásáról tanuskodik e könyv minden oldala, melynek olvasása minden unitárius hivőnek haszonnal jár. Kár, hogy lapunk szük terjedelme miatt nem térhetünk ki részletesebben erre a könyvre sem, igy is azonban melegen ajánljuk azt olvasóink figyelmébe.

A Kolozsvári Unitárius Kollégium értesitője az 1930-31. iskolai évről. Közli Gálffy Zsigmond igazgató. Kolozsvár, 1932. Minerva. 53 old. Az elhunyt Dr. Várady Aurélról és a nyugalomba vonult Hidegh Mihályról irt tömör jellemzés mellett, a kollégium iskolai évének az eseményei áttekinthető, gondos feldolgozásban tárulnak az olvasó elé román és magyar nyelven.

Cs. Lázár László. Isten és ember. Bp. 1931. 30 oldal. Szerzőtől már két hasonló tartalmu kötet jelent meg: „Egy természettörvény és az emberiség jövője“ és „Mindenkinek“. A világ és az élet mélységeit kutató és megérteni vágyó lélek megkapó elmélkedéseit tartalmazza ez az ujabb könyve is, melyre még vissza fogunk térni.

Küldjétek gyermekeiteket minél tömegesebben a kereskedő és iparos pályára!

Alapitói dij 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 1000 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17